

<https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-04>

УДК 347.77

О.М. КУРАКІН

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри загальноправових та політичних наук
E-mail: kurakinoleksandr949@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0274-6530>
Національний університет "Запорізька політехніка"
м. Запоріжжя, 69063, вул. Жуковського, 64

О.М. СКРЯБІН

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного та фінансового права
E-mail: skriabinadvokat@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8915-5943>
Криворізький навчально-науковий інститут
Донецького державного університету внутрішніх справ
м. Кривий Ріг, 50065, вул. С. Тільги, 21

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ. *Вступ.* Стрімкий розвиток інформаційних технологій загалом, і зокрема штучного інтелекту, значно випереджає впровадження правового регулювання в цій сфері. Актуальність теми дослідження зумовлена недосконалістю та наявністю прогалин у законодавстві щодо використання технологій штучного інтелекту. Мета статті полягає в аналізі особливостей правового регулювання використання штучного інтелекту в Україні та визначення можливостей підвищення його ефективності. Основними завданнями дослідження є аналіз чинного законодавства в сфері використання штучного інтелекту в Україні; окреслення основних ризиків та проблем розповсюдження технологій штучного інтелекту, що потребують нормативного врегулювання; виявлення прогалин та недоліків та визначення можливостей вдосконалення законодавства в сфері використання штучного інтелекту.

Короткий зміст основних результатів дослідження. У статті проаналізовані нормативно-правові документи, що регулюють використання штучного інтелекту в Україні: Концепція розвитку штучного, Дорожня карта регулювання штучного інтелекту, «Стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні на 2022-2030», Закон «Про авторське право та суміжні права». Розглянуті основні теорії щодо визначення правосуб'єктності штучного інтелекту. Визначені ризики використання технологій штучного інтелекту, які доцільно враховувати при розробці законодавства в цій сфері. Висловлено думку щодо необхідності застосування комплексного підходу до розробки законодавчої бази щодо штучного інтелекту.

Висновки. Проведене дослідження дозволило визначити можливості вдосконалення законодавства в сфері використання штучного інтелекту. Зазначено, що доцільно окрім Закону про штучний інтелект доцільно розробити та впровадити суміжні закони, які будуть регулювати правовідносини в сфері використання штучного інтелекту. Важливо прийняти Закон про штучний інтелект, який буде встановлювати норми щодо визначення правосуб'єктності систем штучного інтелекту, етичні аспекти використання технологій штучного інтелекту, охоплювати різні сфери використання штучного інтелекту, визначати права та обов'язки при використанні таких технологій та відповідальність за порушення цих норм.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: *штучний інтелект, законодавство, правове регулювання, відповідальність, інформаційні технології.*

Як цитувати: Куракін О.М., Скрябін О.М., Особливості правового регулювання використання штучного інтелекту в Україні. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Право». 2023. Вип. 36. С. 36-42. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-04>

In cites: Kurakin O.M., Skriabin O.M. (2023). Features of the legal regulation of the use of artificial intelligence in Ukraine. The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University, Series «Law», (35), P. 36-42. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-04> (in Ukrainian).

Постановка проблеми. Динамічний розвиток інформаційних та цифрових технологій сприяє економічному зростанню та інноваційності держави. Цифровізація проникає в усі суспільні сфери та є новою реальністю європейських країн, зокрема і України. Поява та використання нових технологій є безупинним процесом, який випереджає впровадження нормативно-правового регулювання цього питання. З'являється потреба в розробці моделі та інструментів законодавчого регулювання використання сучасних цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту. Особливо нагальним питання правового регулювання використання штучного інтелекту постає в період російсько-української війни, коли сучасні інформаційні технології можуть використовуватися не лише задля розвитку економічного сектору, а й для підвищення ефективності сектору безпеки і оборони держави. Окрім цього, невирішеними залишаються питання щодо регулювання обробки та використання інформації, створеною за допомогою штучного інтелекту, захисту публічних даних, низьким рівнем обізнаності та цифрової грамотності населення.

Актуальність обраної теми дослідження обумовлена наявністю невирішених питань та викликів, які постають в аспекті використання штучного інтелекту в Україні. Відсутність чіткого законодавства щодо регулювання використання штучного інтелекту, невизначеність сутності поняття «штучний інтелект», поява нових технологій та активне впровадження штучного інтелекту в різні сфери життєдіяльності (бізнес, освіта, медицина, повсякденне життя) – все це зумовлює актуальність та нагальність дослідження вказаної проблематики. Доцільною є розробка основних прав та обов'язків учасників в сфері використання штучного інтелекту, встановлення обмежень та заборон зловживати цифровими можливостями на шкоду державі та іншим особам та відповідальності в разі порушення встановлених правил.

Метою статті є аналіз особливостей правового регулювання використання штучного інтелекту в Україні та визначення можливостей підвищення його ефективності.

Завданнями дослідження є: аналіз чинного законодавства в сфері використання штучного інтелекту в Україні; окреслення основних ризиків та проблем розповсюдження технологій штучного інтелекту, які потребують нормативного врегулювання; виявлення прогалин та недоліків законодавчої бази в цій сфері; визначення можливостей вдосконалення

законодавства щодо використання штучного інтелекту.

Огляд праць з даної проблематики. Розгляд питань нормативно-правового регулювання використання штучного інтелекту є особливо актуальним останніми роками, внаслідок поширеного впровадження сучасних цифрових технологій в суспільстві. Проблематику нормативно-правового регулювання в сфері штучного інтелекту досліджували такі науковці, як І. Городиський, О. Карпенко, Ю. Карпенко, Т. Каткова, М. Карчевський, Р. Марутян, О. Харитонов, Є. Харитонов.

Зростання інтересу науковців до проблеми правового регулювання використання штучного інтелекту зумовлено впровадженням таких технологій в українському суспільстві при відсутності чіткої законодавчої бази.

При цьому відсутні ґрунтовні дослідження нормативно-правового регулювання використання штучного інтелекту в Україні на сучасному етапі розвитку. Тому доцільним ж більш детальне вивчення вказаної тематики та визначення можливостей вдосконалення нормативно-правового регулювання використання штучного інтелекту.

Основні результати дослідження. Розповсюдження та впровадження технологій штучного інтелекту дозволяє вдосконалити та спростити діяльність в багатьох суспільних сферах – економіці, освіті, медицині, управлінні персоналом тощо. Особливо важливим є використання штучного інтелекту в правоохоронній діяльності. Впровадження технологій штучного інтелекту відкриває нові можливості для вдосконалення роботи правоохоронних органів. В цьому аспекті С. Бортник виділяє можливі сфери застосування штучного інтелекту в діяльності правоохоронців: розслідування кіберзлочинів, розпізнавання осіб, оцінка ризиків для в'язниць та корекційних установ, оцінка ризиків за умовно-дострокового звільнення, автоматична ідентифікація змінених відбитків пальців, допомога держслужбовцям структурувати дані з багатьох документів, а громадянам – розібратися в судовій системі, заповнювати форми документів та правильно проходити етапи судових розглядів;

– дослідження пострілів;

– передбачення злочинів, шляхом розставлення пріоритетів поліцією в управлінні ресурсами, спрямуванням патрулів до місць можливих злочинів [1, с. 29-31].

Дискусії серед науковців щодо статусу та необхідності правового регулювання використання штучного інтелекту тривають декілька десятиліть. Наразі сформовано низка теорій

щодо визначення штучного інтелекту в контексті об'єкту або суб'єкту права. Так, українські дослідники О. Парамонова та І. Варава зазначають, що «перша теорія означає, що штучний інтелект слід визнати деяким об'єктом (рідчю), з приводу якого суб'єкти цивільного права можуть вступати між собою у правові відносини. Відповідно до цього, штучний інтелект можна продавати, обмінювати, укладати щодо нього інші правочини тощо. Використання у відношенні до штучного інтелекту теорії об'єкта права означало б можливість наділення його (штучного інтелекту) право- та дієздатністю, тобто правами, обов'язками, введенням певної відповідальності тощо. Вибір теорії визначить наділення (або не наділення) штучного інтелекту деякими правами» [7, с. 74].

Згідно з підходом вчених, для вибору однієї із вказаних теорій слід уточнити сутність поняття «штучний інтелект». В сучасній науці відсутній єдиний підхід до визначення терміну, що розглядається. Штучний інтелект може ототожнюватися із робототехнікою або сприйматися як інноваційний напрямок розвитку науки та техніки, що спрямований на створення інтелектуального програмного забезпечення чи інтелектуальних машин.

Так, М. Стефанчук визначає штучний інтелект, як «здатність машин навчатися на людському досвіді та виконувати завдання, подібні до людських. Це моделювання здатності до абстрактного, творчого мислення – і особливо здатності до навчання – за допомогою цифрової комп'ютерної логіки» [14].

В свою чергу, Є. Тимошенко відзначає, що «штучний інтелект, фізично втілений в об'єкт робототехніки, повинен розглядатися в якості суб'єкта правовідносин, можливо, десь посередині між юридичними і фізичними особами, поєднуючи їх окремі риси з урахуванням відповідної специфіки.

Можливо, штучний інтелект буде одночасно розглядатися і як об'єкт, і як суб'єкт права» [9].

Т. Малган пропонує декілька підходів до визначення правосуб'єктності штучного інтелекту:

-«концепція виключної правосуб'єктності, що передбачає надання статусу суб'єкта права лише людині;

-концепція мінімальної інклюзивності – штучний інтелект можна розглядати як автономний агент; концепція помірної інклюзивності – штучний інтелект як автономний агент або правоздатний агент, який не має правосуб'єктності;

-концепція повної інклюзивності – визнає штучний інтелект особою із правосуб'єктністю, аналогічною людській» [12].

Тобто невирішеним питанням в Україні залишається визначення правового статусу штучного інтелекту – як об'єкта або суб'єкта права.

Наразі в Україні законодавча база щодо використання штучного інтелекту знаходиться на стадії розробки. Для того, щоб визначити пріоритетні напрямки та основні завдання щодо розвитку штучного інтелекту Кабінетом Міністрів України було схвалено Концепцію розвитку штучного інтелекту 2 грудня 2020 року [6]. Вперше було надане визначення терміну «штучний інтелект» на вітчизняному законодавчому рівні, визначена мета та завдання розвитку технологій штучного інтелекту в Україні.

Так, штучний інтелект визначається, як «організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів оброблення інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань» [6].

Основними завданнями розвитку технологій штучного інтелекту, згідно Концепції є:

– імплементація норм, закріплених у Рекомендаціях щодо штучного інтелекту», що прийняті в червні 2019 року Організацією економічного співробітництва та розвитку (OECD/LEGAL/0449), за умови дотримання етичних стандартів, передбачених в Рекомендаціях CM/Res (2021 0)1, схвалених 8 квітня 2020 р. Комітетом міністрів Ради Європи для держав-членів щодо впливу алгоритмічних систем на права людини, у законодавство України;

– опрацювання питання відповідності законодавства України керівним принципам, установленим Радою Європи, щодо розроблення та використання технологій штучного інтелекту та гармонізація його з європейським;

– опрацювання питання щодо необхідності врегулювання суспільних відносин у сфері розвитку штучного інтелекту на законодавчому рівні [6].

Щодо правового регулювання штучного інтелекту в Європейському Союзі, то 21 квітня 2021 року був оприлюднений Регламент Європейського Парламенту і Ради, метою якого є встановлення гармонізованих правил про шту-

чний інтелект (Закон про штучний інтелект, 21 квітня 2021 р.) [13].

Метою розробки законодавства щодо штучного інтелекту в ЄС є сприяння розвитку штучного інтелекту, що буде надійним, етичним та відповідним законодавству.

Згідно з проектом закону ЄС система штучного інтелекту – це «машина зі здатністю до навчання, яка розроблена для функціонування з різним рівнем автономності та може для явних чи прихованих цілей створювати результати, такі як прогнози, рекомендації або рішення, що впливають на фізичне чи віртуальне середовище» [13].

Відповідно до прес-релізу Європейської Комісії, створення Регламенту передбачає, що «нове правове регулювання має застосовуватися безпосередньо та однаково чиним у всіх державах-членах ЄС на основі майбутнього визначення штучного інтелекту. Все регулювання буде базуватись на підході, що ґрунтується на оцінці ризику: неприйнятний, високий, обмежений та мінімальний» [11].

В цьому аспекті доцільно охарактеризувати кожен вид ризику використання штучного інтелекту:

1. Неприйнятний ризик передбачає заборону систем штучного інтелекту, які можуть загрожувати безпеці, життєзабезпеченню та правам людини.

2. Високий ризик передбачає встановлення суворих вимог до оброблення даних та до певних складових алгоритму для допуску таких систем штучного інтелекту на вільний ринок. До цієї групи систем штучного інтелекту можуть відноситись технології, які використовуються в сфері працевлаштування, критичній інфраструктурі, у діяльності правоохоронних органів.

3. Обмежений ризик передбачає встановлення правил щодо прозорості використання систем штучного інтелекту. До цієї групи можуть відноситись такі системи штучного інтелекту, як чат-боти.

4. Мінімальний ризик передбачає можливість безкоштовного використання систем штучного інтелекту. До цієї групи можуть бути віднесені такі програми, як відеоігри з підтримкою штучного інтелекту або фільтри спаму.

Відповідно до розглянутих документів (Концепції розвитку штучного інтелекту та Регламенту Європейського Парламенту і Ради), розробка та впровадження нормативно-правового регулювання на національному рівні в сфері використання штучного інтелекту

повинна бути комплексною та відповідати законодавчим нормам Європейського Союзу.

В Україні була розроблена «Стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні на 2022-2030» робочою групою під керівництвом О. Шевченко, відповідно до якої загальноприйнятим баченням розвитку відповідного законодавства є створення окремого Закону України «Про штучний інтелект» [10, с. 90]. У свою чергу українські науковці стверджують, що «створення одного закону не в змозі повноцінно врегулювати правовідносини із використанням штучного інтелекту, оскільки вони так чи інакше впливатимуть на публічно-правові та приватноправові відносини, що вже існують. Через це, доцільно говорити, що розроблення нового законодавства має бути комплексним і напрямленим, також, на внесення змін до нормативно-правових актів, що вже існують» [2, с. 109].

Однією із останніх змін в аспекті правового регулювання використання штучного інтелекту в Україні була презентація Дорожньої карти регулювання штучного інтелекту, яка відбулась 7 жовтня 2023 року. Ця Дорожня карта «допоможе українським компаніям підготуватися до ухвалення закону-аналога AI Act Європейського Союзу, а громадянам – навчитися захищати себе від ризиків штучного інтелекту» [8].

Тобто передбачається першочергова підготовка громадян, бізнесу та організацій, а після цього – прийняття відповідного законодавства. Такий підхід дозволить оптимізувати процес розробки та впровадження законодавчої бази щодо регулювання використання технологій штучного інтелекту.

Важливим в аспекті правового регулювання використання штучного інтелекту в Україні є новий Закон «Про авторське право та суміжні права» в якому було введено поняття «неоригінальних об'єктів», які створюються комп'ютерними програмами та є відмінними від творів, створених людиною.

Згідно із цим законом, право *sui generis* на неоригінальні об'єкти діє 25 років, а авторські права на твори людини тривають протягом життя автора та впродовж 70 років після його смерті.

В законі надається пояснення щодо творів, створених людиною за допомогою технологій штучного інтелекту (наприклад, ChatGPT) вони не вважаються неоригінальними об'єктами. Таке законодавство дозволяє впроваджувати прогресивний підхід в Україні щодо нормативного регулювання використання штучного інтелекту.

Аналізуючи необхідність правового регулювання використання штучного інтелекту в Україні, Т. Каткова зазначає, що «правові реформи у сфері штучного інтелекту повинні охоплювати багато різних сфер, зокрема цивільне законодавство (визначення правосуб'єктності, зокрема, в яких ситуаціях він може діяти в якості посередника фізичної чи юридичної особи; укладати договори; нести цивільно-правову відповідальність); кримінальний закон (визначення кримінальної відповідальності за дії штучного інтелекту); страхове законодавство; захист персональних даних (можливості надання диференційованої згоди на обробку персональних даних, а також удосконалення механізму інформованої згоди на обробку персональних даних); законодавство у сфері інтелектуальної власності; медичне право (використання штучного інтелекту в медичній сфері, аспекти діяльності лікаря, який використовує штучний інтелект)» [5, с. 46].

Зважаючи на діючий в Україні воєнний стан та доцільність застосування технологій штучного інтелекту в оборонній сфері, О. Задихайло звертає увагу на необхідність «створення відповідного галузевого законодавства та розробки державних програм підтримки розвитку технологій у сферах національної безпеки і оборони» [3, с. 12]. Тому особливого значення в сучасних умовах набуває нормативне регулювання «визначення правового статусу штучного інтелекту, взаємовідносин людей з роботами, авторства результатів діяльності штучного інтелекту, відповідальності за нанесені збитки (порушення законодавства), спричинені автономними діями програм, створення конкурентного середовища в Украї-

ні для розвитку інформаційних технологій та кіберпростору» [4, с. 47].

Висновки. Підсумовуючи все вищесказане слід зазначити, що правове регулювання використання штучного інтелекту в Україні знаходиться на стадії розробки. Зроблені перші кроки нормативно-правового регулювання використання штучного інтелекту – схвалена Концепція розвитку штучного, презентована

Дорожня карта регулювання штучного інтелекту, розроблена «Стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні на 2022-2030», прийнятий Закон «Про авторське право та суміжні права». При цьому зроблені кроки не дозволяють встановити загальноприйняті правила та норми використання штучного інтелекту. Тому особливо важливою є розробка та впровадження законодавства щодо використання штучного інтелекту. Зважаючи на стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту, доцільним є комплексний підхід, що буде враховувати всі аспекти використання технологій штучного інтелекту.

Окрім Закону про штучний інтелект доцільно розробити та впровадити суміжні закони, які будуть регулювати правовідносини в сфері використання штучного інтелекту. Важливо прийняти Закон про штучний інтелект, який буде встановлювати норми щодо визначення правосуб'єктності систем штучного інтелекту, етичні аспекти використання технологій штучного інтелекту, охоплювати різні сфери використання штучного інтелекту, визначати права та обов'язки при використанні таких технологій та відповідальність за порушення цих норм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бортник, С.М. Особливості регулювання використання штучного інтелекту у правоохоронній системі. *Застосування інформаційних технологій у діяльності правоохоронних органів: матеріали круглого столу (м. Харків, 14 груд. 2021 р.)* / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ., Каф. кібербезпеки та DATA-технологій. Харків: ХНУВС, 2021. С. 28-31.
2. Борщевська О.М., Заснов І.О. Правові підстави та перспективи використання штучного інтелекту в судочинстві України. *Правова держава*. Вип. 50. 2023. С. 106-119.
3. Задихайло О.А. Адміністративно-правове регулювання штучного інтелекту в Україні: сучасний стан та тенденції розвитку. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «ПРАВО»*. 2023. Вип. 37. С. 9-14.
4. Зицик С.Г. Правове регулювання використання штучного інтелекту в Україні. *International scientific conference. Wloclawek, Republic of Poland*. 2023. С. 44-47. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-324-8-10>.
5. Каткова Т.Г. Штучний інтелект в Україні: правові аспекти. *Право і суспільство*. Вип. 6. 2020. С. 46-55.
6. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 22.09.2023).
7. Парамонова О.Ю., Варава І.П. Місце штучного інтелекту в системі права. *Юридичний вісник*. 2023. Вип. 3 (68). С. 73-80.
8. Регулювання штучного інтелекту в Україні: Мінцифри презентувало дорожню карту. Урядовий портал. 7 жовтня 2023 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rehuliuвання-shtuchnoho-intelektu-v-ukraini-mintsyfy-prezentuvало-dorozhniu-kartu> (дата звернення: 22.09.2023).

9. Тимошенко Є.А. Штучний інтелект як суб'єкт права інтелектуальної власності. *Часопис Київського університету права*. 2020. Вип 4. С. 328-332.
10. Щодо Проекту стратегії розвитку штучного інтелекту в Україні на 2022 – 2030 рр. / за заг. ред. Шевченко А.І. *Artificial Intelligence*. 2022. № 1. С. 75-157 (в чинній редакції від 29.12.2021 р.).
11. Europe fit for the Digital Age: Commission proposes new rules and actions for excellence and trust in Artificial Intelligence. Press release (European Commission, 21 April 2021). URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1682 (дата звернення: 22.09.2023).
12. Mulgan T. Corporate Agency and Possible Futures. SpringerLink. 2018. 3 May. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-018-3887-1> (дата звернення: 22.09.2023).
13. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial intelligence Act) (EUR-LEX, 21/04/2021). URL: <https://europa.eu/legal-content/ES/ALL/?uri=COM:2021:206:FIN> (дата звернення: 22.09.2023).
14. Stefanchuk M.O. Civil legal personality of individuals and features of its implementation. Kyiv: Artek, 2020.

Стаття надійшла до редакції 02.10.2023

Стаття рекомендована до друку 03.11.2023

O.M. KURAKIN

DSc (Law), Professor

Professor Chair of department of Politology and Law Sciences

E-mail: kurakinoleksandr949@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0274-6530>

National Universiti "Zaporizhia Polytechnic"
Zaporizhia, 69063, str. Zhukovsky, 64

O.M. SKRIABIN

DSc (Law), Professor,

Professor of the department of Civil and Commercial Law

E-mail: skriabinadvokat@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8915-5943>

Kryvyi Rih Educational and Scientific Institute
of the Donetsk State University of Internal Affairs
Kryvyi Rih, 50065, str. S. Tilgi

FEATURES OF THE LEGAL REGULATION OF THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN UKRAINE

ANNOTATION *Introduction.* The rapid development of information technologies in general, and artificial intelligence in particular, significantly outpaces the introduction of legal regulation in this area. The relevance of the research topic is determined by the imperfection and the presence of gaps in the legislation regarding the use of artificial intelligence technologies. The purpose of the article is to analyze the peculiarities of the legal regulation of the use of artificial intelligence in Ukraine and to determine the possibilities of increasing its effectiveness. The main tasks of the research are the analysis of current legislation in the field of artificial intelligence in Ukraine; outline of the main risks and problems of the spread of artificial intelligence technologies that require regulatory regulation; identification of gaps and shortcomings and identification of opportunities for improvement of legislation in the field of use of artificial intelligence.

Summary of the main results of the study. The article analyzes regulatory and legal documents regulating the use of artificial intelligence in Ukraine: the Concept of Artificial Intelligence Development, the Roadmap for the Regulation of Artificial Intelligence, the "Strategy for the Development of Artificial Intelligence in Ukraine for 2022-2030", the Law "On Copyright and Related Rights". The main theories regarding the definition of legal personality of artificial intelligence are considered. The risks of using artificial intelligence technologies are identified, which should be taken into account when developing legislation in this area. An opinion is expressed regarding the need to apply a comprehensive approach to the development of the legislative framework for artificial intelligence.

Conclusions. The conducted research made it possible to determine the possibilities of improving the legislation in the field of using artificial intelligence. It was noted that, in addition to the Law on Artificial Intelligence, it is expedient to develop and implement related laws that will regulate legal relations in the field of using artificial intelligence. It is important to adopt the Law on Artificial Intelligence, which will establish norms for determining the legal personality of artificial intelligence systems, ethical aspects of the use of artificial intelligence technologies, cover various areas of use of artificial intelligence, define rights and obligations when using such technologies and responsibility for violations of these norms.

KEYWORDS: *artificial intelligence, legislation, legal regulation, responsibility, information technologies.*

REFERENES

1. Bortnyk, S.M. (2021). Osoblyvosti rehulivannia vykorystannia shtuchnoho intelektu u pravookhoronnoi systemi. Zastosuvannia informatsiinykh tekhnolohii u diialnosti pravookhoronnykh orhaniv: materialy kruhloho stolu [Peculiarities of regulating the use of artificial intelligence in the law enforcement system. Application of information technologies in the activities of law enforcement agencies: materials of the round table] (m. Kharkiv, 14 hrud. 2021 r.) / MVS Ukrainy, Khark. nats. un-t vnutr. sprav., Kaf. kiberbezpeky ta DATA-tekhnolohii. Kharkiv: KhNUVS. S. 28-31. (in Ukrainian).
2. Borshchevska, O.M., Zasnov, I.O. (2023). Pravovi pidstavy ta perspektyvy vykorystannia shtuchnoho intelektu v sudochynstvi Ukrainy. Pravova derzhava [Legal grounds and prospects for the use of artificial intelligence in the judiciary of Ukraine. Constitutional state]. Vyp. 50. S. 106-119. (in Ukrainian).
3. Zadykhailo, O.A. (2023). Administratyvno-pravove rehulivannia shtuchnoho intelektu v Ukraini: suchasnyi stan ta tendentsii rozvytku. Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody «PRAVO» [Administrative and legal regulation of artificial intelligence in Ukraine: current state and development trends. Collection of scientific works of Kharkiv National Pedagogical University named after H. S. Skovoroda "PRAVO"]. Vyp. 37. S. 9-14. (in Ukrainian).
4. Zytzyk, S.H. (2023). Pravove rehulivannia vykorystannia shtuchnoho intelektu v Ukraini [Legal regulation of the use of artificial intelligence in Ukraine]. International scientific conference. Wloclawek, Republic of Poland. S. 44-47. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-324-8-10>. (in Ukrainian).
5. Katkova, T.H. (2020). Shtuchnyi intelekt v Ukraini: pravovi aspekty. Pravo i suspilstvo [Artificial intelligence in Ukraine: legal aspects. Law and society]. Vyp. 6. S. 46-55. (in Ukrainian).
6. Kontseptsiiia rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini: skhvalena rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 2 hrudnia 2020 r. [The concept of the development of artificial intelligence in Ukraine: approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 2, 2020]. № 1556-r. [in Ukrainian]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>.
7. Paramonova, O.Iu., Varava, I.P. (2023). Mistse shtuchnoho intelektu v systemi prava. Yurydychnyi visnyk [The place of artificial intelligence in the legal system. Legal Bulletin]. Vyp. 3 (68). S. 73-80. (in Ukrainian).
8. Rehulivannia shtuchnoho intelektu v Ukraini: Mintsyfry prezentovalo dorozhniu kartu. Uriadovi portal [Regulation of artificial intelligence in Ukraine: the Ministry of Digitization presented a road map. Government portal]. 7 zhovtnia 2023 roku. [in Ukrainian]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rehulivannia-shtuchnoho-intelektu-v-ukraini-mintsyfry-prezentovalo-dorozhniu-kartu>.
9. Tymoshenko, Ye.A. (2020). Shtuchnyi intelekt yak subiekt prava intelektualnoi vlasnosti. Chasopys Kyivskoho universytetu prava [Artificial intelligence as a subject of intellectual property law. Journal of the Kyiv University of Law]. Vyp. 4. S. 328-332. (in Ukrainian).
10. Shchodo Proiektu stratehii rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini na 2022 – 2030 rr. (2022). Za zah. red. Shevchenko A.I. Artificial Intelligence [Regarding the Project of the strategy for the development of artificial intelligence in Ukraine for 2022-2030. According to general ed. Shevchenko A.I. Artificial Intelligence]. № 1. S. 75-157. (in Ukrainian).
11. Europe fit for the Digital Age: Commission proposes new rules and actions for excellence and trust in Artificial Intelligence. Press release (European Commission, 21 April 2021). URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1682.
12. Mulgan, T. (2018). Corporate Agency and Possible Futures. SpringerLink. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-018-3887-1>.
13. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial intelligence Act) (EUR-LEX, 21/04/2021). URL: <https://europa.eu/legal-content/ES/ALL/?uri=COM:2021:206:FIN>.
14. Stefanchuk M.O. (2020) Civil legal personality of individuals and features of its implementation. Kyiv: Artek.

The article was received by the editors 02.10.2023

The article is recommended for printing 03.11.2023